ELÄKETURVAKESKUS
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Osasto/käsittelijä Avdelning/handläggare

CIRKULÄR A 45/92

Päivämäärä Datum

LA/Anna-Riitta Laakso

29.10.1992

Till arbetspensionsanstalterna

ÖVERENSKOMMELSE OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH AMERIKAS FÖRENTA STATER

Överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Amerikas Förenta Stater träder i kraft 1.11.1992. Avtalstexten har sänts som bilaga till cirkulär A 37/91. Om verkställigheten av överenskommelsen har ett separat avtal ingåtts.

I detta cirkulär redogörs för innehållet i överenskommelsen och de praktiska frågorna i samband med tillämpningen av arbetspensionerna. I bilaga 1 beskrivs huvuddragen i Förenta Staternas pensionsskydd.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

Postiosoite Postadress
PL 11 00521 HELSINKI
PB 11 00521 HELSINGFORS

Käyntiosoite Besöksadress
Opastinsilta 7 00520 HELSINKI
Semaforbron 7 00520 HELSINGFORS

Puhelin Telefon
(90) 1511
Telekopio (90) 148 1172

Pankkitilit Bankkonton
KOP 157510-84
SYP 229838-581
SKOP 400031-1235

SHOP 572333-161
STS 710106-8117
PSP 50 416

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sida

1 ALLMÄNT 1

1.1 Lagstiftning som omfattas av överenskommelsen . . 2
1.2 Personer som berörs av överenskommelsen 2

2 PENSIONSSKYDDET I USA SOM BILAGA (BILAGA 1)

3 DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA I ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET 3

3.1 Utbetalning av pension utomlands 3
3.2 Addering av försäkringsperioderna för pensionsrätten 3
3.3 Lagstiftning som tillämpas 3
3.4 Undantag från tillämpningen av lagstiftningen i det land där man arbetar 3
3.4.1 Utsänd arbetstagare och tillfällig företagarverksamhet i den andra fördragsslutande staten. 3
3.4.2 Övriga undantag från att vara försäkrad i det land där man arbetar 5

4 RÄTT TILL PENSION OCH BESTÄMMANDE AV PENSION 6

4.1 Bestämmande av pension från USA 6
4.2 Bestämmande av arbetspension från Finland 7

5 ATT SÖKA PENSION OCH UTBYTE AV UPPGIFTER DE FÖRDRAGSSLUTANDE STATERNA EMELLAN 7

5.1 Att söka pension från USA i Finland 8
5.2 Att söka pension från Finland i USA 8
5.3 Uppgifter om pensionsbeslutet samt om ändringar som gäller pensionstagaren och hans situation . . 9
5.4 Anhängiggörande av besvären 9
5.5 Statistik 9

6. ÖVERENSKOMMELSENS ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER 10

7. FÖLJANDE FUNGERAR SOM FÖRBINDELSEORGAN 11

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

ÖVERENSKOMMELSE OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH AMERIKAS FÖRENTA STATER

1 ALLMÄNT

I överenskommelsen med Amerikas Förenta Stater (i detta cirkulär USA) ingår huvudsakligen endast pensionsförsäkringen. Detta beror på, att endast den federala lagstftningen har stadganden om pensionsskyddet, och den övriga sociala tryggheten i USA hör till delstaternas lagstiftningsbefogenhet.

Finland tillämpar överenskommelsen även i fråga om sjukdoms- och moderskapsskyddet samt barnbidragen i de fall, då personen arbetar i USA som en tillfälligt utsänd arbetstagare eller annars så att han eller hans familjemedlemmar enligt anvisningarna i överenskommelsen omfattas av den sociala tryggheten i Finland.

Genom överenskommelsen undgår man att betala dubbla försäkringspremier på basis av samma arbete. Detta innebär att person som arbetar enligt stadgandena i överenskommelsen försäkras endast enligt pensionslagstiftningen i endera landet.

Då rätten till dessa förmåner enligt överenskommelsen bestäms, beaktas vid behov försäkringsperioderna enligt lagstiftningen i den andra fördragsslutande staten. Också ett pensionsfall före 1.11.1992 kan berättiga till förmånerna fr.o.m. att överenskommelsen trätt i kraft.

Med stöd av överenskommelsen betalas pensionerna utomlands till dem som är berättigade till pension på samma grunder som till medborgare i det egna landet. Mellan Finland och USA är ett avtal som ingåtts genom notväxlig år 1968 i kraft, genom det tryggas utbetalningen av ålders- och familjepension enligt arbetspensionslagarna till medborgare i Finland och USA. Den nya överenskommelsen om social trygghet ersätter inte nämnda avtal utan kompletterar det.

I Finland fungerar Pensionsskyddscentralen och Folkpensionsanstalten som förbindelseorgan och ansvarar för tillämpningen och verkställigheten av USA-överenskommelsen. I USA handhar Socialförsäkringsadministrationen dvs. Social Security Administration (adressen på sid. 10 i cirkuläret) motsvarande uppgifter.

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

1.1
Lagstiftning som omfattas av överenskommelsen

I artikel 2 i överenskommelsen räknas de områden inom lagstiftningen upp som överenskommelsen tillämpas på.

I USA är de

- lagstiftningen om det federala ålders-, efterlevande- och invalidpensionssystemet: avdelning II i socialförsäkringslagen och därtill hörande förordningar, med undantag av paragraferna 226, 226 A och 228, i nämnda avdelning och till dessa paragrafer hörande förordningar samt kapitel 2 och 21 av 1986 års beskattningslag och till dessa kapitel hörande förordningar

I Finland

- lagarna och förordningarna om ålders-, invalid- och efterlevandepension: arbetspensionssystemet, inklusive pensionssystemen för företagare och personer i statlig, kommunal eller kyrklig tjänst, ävensom pensionssystemet för sjömän samt folkpensionssystemet och det allmänna familjepensionssystemet

- lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift

- gällande tredje till elfte stycket av artikel 4, sjuk- och föräldraförsäkring och barnbidrag.

1.2
Personer som berörs av överenskommelsen

Överenskommelsen tillämpas enligt dess 3 artikel på varje person som omfattas eller omfattats av lagstiftningen i endera fördragsslutande stat och på familjemedlemmar och efterlevande till en dylik person i enlighet med den betydelse dessa begrepp har i någondera fördragsslutande stats tillämpliga lagstiftning. (Artikel 3, kapitel 1 i överenskommelsen)

De fördragsslutande staterna likställer vid tillämpning av lagstiftningen medborgare i den andra fördragsslutande staten, flyktingar och statslösa personer med medborgare i den egna staten.

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

2
PENSIONSSKYDDET I USA

I BILAGA 1 beskrivs huvuddragen i pensionsskyddet i USA.

3
DE VIKTIGASTE PRINCIPERNA I ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET

3.1
Utbetalning av pension utomlands

Utgående från överenskommelsen skall pensionerna, som man blivit berättigad till inom fördragspartenas territorium, utan restriktioner utbetalas till den andra fördragspartens territorium.

3.2
Addering av försäkringsperioder för pensionsrätten

För att få rätt till pension från USA måste personen ha ett visst minimiantal försäkringsperioder enligt lagstiftningen i USA, och han måste uppfylla de väntetider som krävs för pensionen. Att omfattas av arbetspensionssystemet i Finland jämställs med väntetiderna.

På motsvarande sätt beaktas för förutsättningarna för återstående tid enligt finsk lagstiftning försäkringsperioderna enligt lagstiftningen i USA.

På sid. 6 i cirkuläret och i bilaga 1 berättas noggrannare om väntetider och hur perioder räknas till godo.

3.3
Lagstiftning som tillämpas

Huvudprincipen är att på personer som arbetar i en fördragsslutande stat tillämpas det lands lagstiftning som man arbetar i. Företagarna omfattas av lagstiftningen i det land där de är bosatta, fastän de skulle arbeta inom båda avtalsparternas territorium.

3.4
Undantag från tillämpningen av lagstiftningen i det land där man arbetar

3.4.1
Utsänd arbetstagare och tillfällig företagarverksamhet i den andra fördragsslutande staten

Arbetstagaren kan omfattas av socialskyddet i det land som utsänt honom då arbetsgivaren skickar honom till den fördragsslutande staten för högst fem år.

Då överenskommelsen träder i kraft räknas viss tid för arbetstagaren som är på fem år från den tidpunkt då överenskommelsen trädde i kraft.

Även de som utsänts till dotterbolag eller annat bolag med anknytning till arbetsgivaren (så som de definierats i lagstiftningen i ifrågavarande stat) kan under viss tid omfattas av socialskyddet i den stat från vars territorium personen utsänts. Det är frågan om utsänd arbetstagare som avses i överenskommelsen även i sådana fall då en person först utsänts från en fördragsslutande stats territorium till en tredje stat och därifrån vidare till den andra fördragsslutande staten. (Artikel 4, kapitel 3 och 4 i överenskommelsen).

Om arbetet fortgår längre än fem år men fortfarande är temporärt, kan Pensionsskyddscentralen på basis av ansökan förlänga tidsgränsen.

Företagare som temporärt flyttar sin verksamhet till en annan fördragsstat omfattas av socialskyddet i det land där han är bosatt. (Artikel 5, kapitel 5 i överenskommelsen). Bestämmelser som gäller företagarverksamhet tillämpas då samma verksamhet betraktas som företagarverksamhet i det land där man är bosatt och som anställning i arbetsförhållande enligt lagstiftningen i den andra staten. (Artikel 4, kapitel 8 i överenskommelsen)

Arbetstagare/företagare får intyg över lagstiftning som tillämpas

Intyg SF/USA 1 A

Temporärt arbete i USA som utsänd av finländsk arbetsgivare eller företagare

Om arbetstagare som finsk arbetsgivare utsänt arbetar temporärt och högst fem år i USA, får arbetsgivaren eller arbetstagaren på basis av ansökan ett intyg för utsända arbetstagare SF/USA 1 A av Pensionsskyddscentralen. Också företagare, som bor i Finland och som temporärt fungerar som företagare i USA, kan få intyget. Genom intyget befrias arbetstagaren/företagaren från lagstiftningen som gäller USA:s ålders-, invalid- och familjepension samt lagstiftningen som gäller sjukvård.

Intyg SF/USA 1 B

I vissa fall kan medborgare i USA behöva intyget SF/USA 1 B, t.ex. om han arbetar i Finland och under detta arbete omfattas av socialskyddet i Finland. (Intyg över att omfattas av lagstiftningen i den

stat där personen arbetar, artikel 4, kapitel 1 i överenskommelsen).

I Finland kan man söka ovannämnda intyg från Pensionsskyddscentralen (sektionen för utländska pensionsärenden) och från Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund eller från Folkpensionsanstalten. Det är rekommendabelt att söka intyget i god tid före avresan.

Person som utsänts från Finland till USA behöver vanligen inget intyg om han t.ex. far på en arbets- eller studieresa som räcker högst en månad.

Pensionsskyddscentralen sänder ett exemplar av intyget till kontaktorganet i USA.

Intyg USA/SF 1

Att arbeta i Finland som utsänd av arbetsgivare i USA eller som företagare.

Arbetstagare som sänts från USA att tillfälligt arbeta i Finland eller företagare som är bosatt i USA som kommit till Finland för att temporärt utöva företagarverksamhet i Finland bör ha intyg USA/SF 1.

Intyget visar att personen omfattas av lagstiftningen i USA enligt de bestämmelser i överenskommelsen som antecknats på blanketten. Genom intyget blir arbetstagare och företagare fri från finsk lagstiftning som gäller ålderspension, invalidpension, familjepension, sjuk- och moderskapsförsäkring och barnbidrag. Arbetsgivare som utsänt arbetstagare slipper å sin sida arbetsgivares socialskyddsavgift och arbetspensionspremie.

I USA utfärdas intyg USA/SF 1 av Hälso- och socialskyddsministeriets Socialförsäkringsadministration (Social Security Administration, Division of International Program Policy and Agreements). Den sänder ett exemplar av intyget också till Pensionsskyddscentralen. Pensionsskyddscentralen förvarar uppgiften om att arbetstagaren/företagaren under den tid som nämns i intyget omfattats av USA:s lagstiftning. Så undgår man bl.a. övervakningsåtgärder.

3.4.2
Övriga undantag från att vara försäkrad i det land där man arbetar

Personer som arbetar i annan fördragsslutande stat i statens tjänst omfattas av arbetsgivarstatens lagstiftning ifall de är medborgare i denna stat. Personer som arbetar som medlem av befäl eller manskap på fartyg omfattas av finsk lagstiftning om fartyget seglar under finsk flagg.

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

Genom undantagsbeslut fattat av vederbörlig myndighet (Social- och hälsovårdsministeriet i Finland) kan man gällande vissa enstaka personer eller persongrupper avvika från bestämmelser som gäller tillämplig lagstiftning i överenskommelsen. Då myndigheterna fått ansökan om undantaget avgör de frågan gemensamt per brev.

4
RÄTT TILL PENSION OCH BESTÄMMANDE AV PENSION

4.1
Bestämmande av pension från USA

Enligt artikel 5, 1 stycket i överenskommelsen skall den försäkrade för att få pensionsrätt ha minst sex kvartal av försäkringstillhörighet i USA, som inte kan ersättas med försäkringsperioder i Finland. Ett kvartal av försäkringstillhörighet är en period under vilken personen förtjänat minst 570 USD (år 1992). Ett år innehåller högst fyra kvartal av försäkringstillhörighet.

Exempel

Om en person arbetar i USA år 1991, t.ex. från april till september, och då omfattas av pensionssystemet där, kan han inte få rätt till pension från USA. Han kan sålunda ha endast fyra kvartal av försäkringstillhörighet.

Rätten till pension kan å andra sidan uppkomma om han arbetar sex månader i USA, t.ex. från oktober 1991 till mars 1992 och hans inkomster år minst 2 160 USD år 1991 (4 x 540) och minst 2 280 USD år 1992 (4 x 570). Han har alltså sammanlagt åtta kvartal av försäkringstillhörighet (4 år 1991 och 4 år 1992).

Då man beaktar ovannämnda förutsättning för ett kvartal av försäkringstillhörighet i USA bör personen ha minst 40 kvartal av försäkringstillhörighet för att få rätt till ålderspension. Enligt artikel 5, 2 kapitlet i överenskommelsen kan USA för denna förutsättning också beakta de försäkringsperioder som omfattas av arbetspensionslagarna i Finland. De omvandlas till kvartal av försäkringstillhörighet så att en period av tre månader som omfattas av arbetspensionslagarna utgör ett kvartal av försäkringstillhörighet. Perioderna i USA och Finland får inte sammanfalla med varandra.

Med stöd av överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och USA godkänns försäkringsperioderna i Finland för de karenser som fordras för att pensionsrätt skall uppkomma. Se punkt 2 i cirkuläret om förutsättningarna att få invalid- och familjepension.

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

Om en person får rätt till pension från USA enbart på basis av arbete i USA, bestäms och räknas pensionen enligt USA:s nationella lagstiftning.
Om det för pensionsrätt från USA behövs försäkringsperioder från Finland, räknar USA pensionen i förhållande till de försäkringsperioder som uppfyllts enligt USA:s lagstiftning och sådan teoretisk period, under vilket personen hade kunnat omfattas av USA:s försäkring (35 år för arbetstagare som fyllt 62 år 1991 eller senare).

4.2
Bestämmande av arbetspension från Finland

Finsk lagstiftning tillämpas huvudsakligen vid bestämmande av arbetspension också då överenskommelsen är i kraft.

Överenskommelsen innehåller dock några bestämmelser som avviker från arbetspensionslagstiftningen, dessa utreds i det följande.

Försäkringsperioder som uppfyllts i USA beaktas vid behov för att rätten till andel för återstående tid (tiden från pensionsfallets inträffande till ålderspensionsåldern) skulle beaktas i arbetspensionen från Finland. För bosättningsvillkoret som är fem år beaktas försäkringsperioderna i USA ifall de inte sammanfaller med bosättningsperioderna i Finland. Dessutom förutsätts för att andelen för återstående tid skall beviljas att pensionsfallet i USA inträffar medan personen arbetar där eller högst inom 360 dagar från arbetets upphörande.

Om försäkringsperioder från USA behövs för rätten till återstående tid, räknas pensionen på följande sätt:

Pension som baserar sig på verkliga försäkringsperioder i Finland beräknas enligt arbetspensionslagstiftningen i Finland. Den del av pensionen som grundar sig på återstående tid beräknas genom att ställa de verkliga försäkringsperioderna enligt Finlands arbetspensionslagstiftning i relation till 480 månader.

5
ATT SÖKA PENSION OCH UTBYTE AV UPPGIFTER DE FÖRDRAGSSLUTANDE STATERNA EMELLAN

Enligt överenskommelsen om social trygghet är myndigheterna i avtalsländerna och försäkringsanstalterna skyldiga att bistå varandra. För kontakten länderna emellan har förbindelseorgan tillsatts, de-

ras namn och adresser återfinns under punkt 7 på sidan 10.

Korrespondens som gäller överenskommelserna om social trygghet kan föras på de fördragsslutande staternas officiella språk, dvs. finska, svenska eller engelska.

Pension söks från både Finland och USA med respektive lands egna ansökningsblanketter. I det följande beskrivs huvuddragen i ansökningsförfarandet.

5.1
Att söka pension från USA i Finland

Då det ur en finsk ansökan om arbetspension framgår att personen arbetat i USA bör pensionsanstalten sända en kopia av ansökan, läkarintygen och eventuella handlingar som anknyter till arbete och försäkrande i USA, till sektionen för utländska ärenden vid Pensionsskyddscentralen.

Ansökan om pension från USA inleds genom att Pensionsskyddscentralen sänder blanketten SF/USA 4 "Anmälan om ansökan om förmåner från Förenta Staterna och befullmäktigande att ge uppgifter" till personen för att fyllas i. Då Pensionsskyddscentralen fått den ifyllda blanketten skickas den som bilaga till förbindelseblanketten SF/USA 2 till förbindelseorganet i USA. På förbindelseblanketten anmäler man dagen då ansökan inlämnats och bekräftar personuppgifterna. Innan blanketterna skickas vidare bifogas ett utdrag med sökandens försäkringsperioder enligt de finska arbetspensionslagarna och eventuella andra bilagor. Förbindelseorganet i USA håller i fortsättningen direkt kontakt med sökanden och sänder de egentliga ansökningsblanketterna till ifrågavarande person.

Förbindelseblanketten SF/USA 2 kan även som sådan användas vid utbyte av uppgifter och vid korrespondens förbindelseorganen emellan.

5.2
Att söka pension från Finland i USA

Förbindelseorganet i USA arkiverar inte Finlands ansökningsblanketter utan fungerar vanligen enligt följande:

Förbindelseorganet i USA ger på förbindelseblanketten USA/SF 2 uppgifter till Finland om att en sökande i USA arbetat/bott i Finland och vill ansöka om pension från Finland. Samtidigt anmäler det till Finland vilken dag USA:s ansökan inlämnats och bekräftar uppgifterna på blanketten. För att reda ut

rätten till återstående tid behöver Finland uppgifter från USA som ger svar på om det förflutit 360 dagar från den tidpunkt då personen omfattats av försäkring i USA. Uppgiften framgår ur USA:s output för försäkringsperioder.

Pensionsskyddscentralen skickar den tvåspråkiga (finska/engelska) blanketten för ansökan om pension SF/USA 3 C till sökanden då den fått ovannämnda anmälan från USA. Blanketten skall returneras till Finland. Pensionsskyddscentralen har skickat en del av dessa finska blanketter för ansökan om arbetspension till sitt förbindelseorgan i USA i den händelse att sökanden ber om nämnda blanketter direkt.

Överenskommelsen innehåller en ensidig bestämmelse om ansökans anhängiggörande, bestämmelsen gäller Finland. Finlands pensionsansökan anhängiggörs samtidigt med USA:s ansökan om sökanden inom sex månader från det att han lämnat in USA:s ansökan lämnar in Finlands pensionsansökan.

5.3
Uppgifter om pensionsbeslutet samt om ändringar som gäller pensionstagaren och hans situation

Pensionsanstalten sänder beslutet direkt till sökanden. I Finlands arbetspensionsbeslut bör man uppmana förmånstagaren att ge uppgifter om de ändringar som skett i hans omständigheter, ty uppgifterna om ändringar förmedlas inte automatiskt från USA.

Anmälningar om pensionsfall ges normalt. Vid ifyllande av pensionsfallskortet skall nationalitetsbeteckningen dock beaktas. Om pensionstagaren eller -sökanden är medborgare i USA, antecknas i pensionsfallskortets ruta 53 som nationalitetsbeteckning enligt statskodsförteckningen 220. I ruta 54 antecknas landet där mottagaren bor enligt statskodsförteckningen.

5.4
Anhängiggörande av besvären

Besvären anses anförda i tid även då de inom besvärstiden lämnats till sådan myndighet eller försäkringsanstalt i den andra fördragsslutande staten till vilken besvär enligt den egna lagstiftningen kan anföras.

5.5
Statistik

6 artikeln avtalet om verkställighet förutsätter att fördragsstaternas förbindelseorgan skall sända statistiska uppgifter om betalda pensioner till varandra. Man har kommit överens om att statistiska uppgifter årligen skall utbytas kring april månad.

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

6
ÖVERENSKOMMELSENS ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

De försäkringsperioder som uppfyllts redan före överenskommelsens ikraftträdande kan beaktas vid uppkomsten av pensionrätt, ifall de tidsmässigt skulle beaktas enligt ifrågavarande stats lagstiftning. Utbetalningen av pension enligt överenskommelsen börjar dock tidigast fr.o.m. den tidpunkt då överenskommelsen träder i kraft.

Tillämpningen av överenskommelsen får inte leda till att förmån som beviljats före överenskommelsen trätt i kraft minskar.

LA/Anna-Riitta Laakso 29.10.1992

7
FÖLJANDE FUNGERAR SOM FÖRBINDELSEORGAN

1
I Finland

Pensionsförsäkring

Pensionsskyddscentralen
Sektionen för utländska pensionsärenden
PB 11
00521 HELSINGFORS

Folkpensionsanstalten
Helsingfors lokalbyrå
Utlänningssektionen
PB 82
00601 HELSINGFORS

2
I USA Social Security Administration

Pensionsansökningsärenden

Social Security Administration
Office of International Operations
Totalization
P.O. Box 17049
Baltimore, MD 21235

samt de lokala socialskyddsbyråerna: U.S. Social Security office

Frågor som rör tillämpad lagstiftning/intyg och tolkningsfrågor som gäller överenskommelsen

Social Security Administration
Division of International Program Policy and Agreements
P.O. Box 17741
Baltimore, MD 21235
USA

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN BILAGA

SU/Sinikka Laitinen 26.10.1992

PENSIONSSKYDDET I USA

1. Pensionssystemen

I USA omfattas nästan alla löntagare inom den privata sektorn av det obligatoriska allmänna pensionssystemet (OASDI) som grundades år 1935. Systemet omfattar även de arbetstagare inom den offentliga sektorn som inte omfattas av de ersättande systemen.

Av OASDI-systemet omfattas också de medborgare i Förenta Staterna som är i tjänst utomlands hos amerikansk arbetsgivare eller hos dennas utländska dotterbolag (dotterbolaget kan om det vill upprätthålla försäkring) och de utlänningar, som har hemvist i Förenta Staterna, liksom de företagare som arbetar utomlands och som har hemvist i Förenta Staterna.

Järnvägsanställda och många som är anställda av federationen, delstaterna och kommunerna har sina egna pensionssystem, som antingen ersätter eller kompletterar det allmänna pensionssystemet. Det är vanligare att arbetstagarna också omfattas av det allmänna pensionssystemet och erhåller tilläggspensionsskydd via specialsystemet.

Något över hälften av arbetstagarna inom den privata sektorn omfattas förutom av det allmänna pensionssystemet av tilläggspensionssystem som upprätthålls av enskilda arbetsgivare eller som baserar sig på arbetsmarknadsavtal.

2. Det allmänna pensionssystemet

Det allmämma pensionssystemet garanterar ålders-, arbetslöshets- och familjepensioner samt begravnigsbidrag.

2.1. Försäkringspremier

I pensionsförsäkringspremie uppbärs 6,20 % av lönen av både arbetsgivare och arbetstagare, sammanlagt 12,4 %. Företagares försäkringspremie är 12,4 % av förvärvsinkomsterna.

Försäkringspremie uppbärs inte för den del av inkomsten som överstiger 55 500 USD per år (år 1992). Försäkringspremietaket justeras årligen enligt index som följer de genomsnittliga förvärvsinkomsternas utveckling.

Försäkringspremierna kan dras av i arbetsgivarens beskattning och de beaktas inte som beskattningsbar inkomst för arbetstagaren. Arbetstagaren kan inte dra av premierna i beskattningen.

2.2. Ålderspension

Rätt till pension

Person som betalat försäkringspremie för minst 40 premieperioder har rätt till ålderspension. År 1992 uppfylls en premieperiod om man har en inkomst på 570 USD. Under ett kalenderår kan högst fyra premieperioder intjänas, man måste alltså ha minst 10 arbetsår. Andra bestämmelser gäller personer som fyllt 62 år före 1991.

Pensionsålder

Den normala ålderspensionsåldern är nuförtiden 65 år, men den stiger gradvis till 67 år så att i åldersklasserna 1938 - 1942 stiger pensionsåldern med 2 månader/åldersklass, för personer födda 1943 - 1954 är pensionsåldern 66 år, i åldersklasserna 1955 - 1959 stiger pensionsåldern igen med 2 månader/åldersklass och år 67 år för personer födda 1960 och därefter.

Pensionen kan tas ut som förtida vid 62 års ålder men beloppet minskar med 6,66% för varje förtida år. Då pensionsåldern höjs gradvis är det fortfarande möjligt att ta ut pensionen vid 62 år, men pensionen minskar mer än tidigare.

Pensionen kan också skjutas fram till 70 års ålder varvid uppskovsförhöjning betalas. Förhöjningen är nu 3 % per år.

Pensionsbeloppet

I pension betalas en bestämd procentandel av den genomsnittliga månadsförtjänsten under hela den tid man varit i arbete. Om arbetsinkomsterna under hela den tid man haft arbete har motsvarat befolkningens genomsnittliga förtjänster, utgör pensionen ungefär 41% av den genomsnittliga förtjänsten under hela den tid man haft arbete. Då arbetsinkomsterna hela tiden varit lika stora som övre gränsen för den pensionsgrundande lönen, är pensionen ungefär 27%.

Pensionen beräknas på följande sätt:

1. Åren fr.o.m. 1951 räknas (eller fr.o.m. personens 22 års dag, om senare) fram till det år före vilket peronen fyller 62 år (detta år medräknat). De år man sålunda fått minskas med fem år varvid man får antalet beräknade år.

2. Inkomsterna för alla år utreds fr.o.m. år 1951 (eller fr.o.m. personens 22 års dag, om senare) fram till året före pensionen beviljades.

3. Inkomsterna för varje år indexjusteras, förutom de två sista åren. Som index används ett tal som man får då alla arbetstagares genomsnittliga förtjänster två år före pensionsfallet delas med alla arbetstagares genomsnittliga förtjänster under det år då indexeringen skall ske.

4. Av de år som granskas kan så många av de år med den lägsta inkomsten avlägsnas att ett antal år som motsvarar antalet beräknade år återstår. Av dessa räknas ett årligt medeltal som delas med tolv varvid man erhåller personens genomsnittliga indexjusterade månadsförtjänst (AIME, Average Indexed Monthly Earnings).

5. Pensionens grundbelopp dvs. PIA (Primary Insurance Amount) som då det indexjusterats motsvarar beloppet för månadspensionen, räknas ut på följande sätt:

90% av den genomsnittliga månadsförtjänsten (AIME) fram till 387 USD + 32% av AIME fram till 1946 USD + 15% av AIME fram till 2333 USD. (Gränsvärdena justeras årligen med index för de genomsnittliga förvärvsinkomsterna)

6. Pensionens grundbelopp, PIA justeras med levnadskostnadsindex för de år, som inte indexjusterats då den pensionsgrundande lönen bestämts dvs. för det år då personen fyllde 62 år och för åren därefter. Pension som betalas vid 65 års ålder har justerats med PIA levnadskostnadsindex.

De inkomster som överskrider försäkringspremietaket leder inte till att pensionen tillväxer, den som går i ålderspension år 1992 kan alltså ha en pension på högst 1088 USD (ca. 4754 FIM)/månad.

Om pensionstagare som är yngre än 70 år har andra inkomster än pensionsinkomster så minskar dessa pensionen om de är större än 10 200 USD per år (1992). Varje gång inkomstgränsen överskrids med tre dollar minskar pensionen med en dollar. För personer under 65 år är inkomstgränserna striktare.

Makens pension

Till make som inte har rätt till egen ålderspension betalas makepension i normal pensionsålder, denna pension är 50% av grundbeloppet för arbetstagarens pension. Pensionen kan beviljas som förtida till person som fyllt 62 år, i sådana fall minskar pensionsbeloppet dock bestående.

Oavkortad pension kan betalas till pensionerad arbetstagares make oberoende av ålder, om han sköter ett barn under 16 år eller ett handikappat barn.

Också till frånskild make kan makepension betalas om äktenskapet pågått minst 10 år.

Pension som betalas till barn

Till pensionerad arbetstagares barn som är under 18 år (under 19 år om skolelev) eller handikappat barn betalas barnpension, som är 50% av grundbeloppet för pensionstagarens pension.

De förmåner som betalas på basis av en arbetstagares försäkring har ett tak. Den egna pensionen, makepensionen och barnpensionen kan sammanlagt vara högst 150 - 180% av grundbeloppet för arbetstagarens pension.

2.3. Invalidpension

Rätt till pension

Person är berättigad till invalidpension då han är "helförsäkrad" (fully insured) dvs. om han har lika många försäkringspremieperioder som år från det han fyllt 21 år fram till den tidpunkt då han blev arbetsoförmögen. Dessutom skall det finnas 20 premieperioder från arbetsoförmågans början och under de därpå omedelbart följande 40 kvartalen av försäkringstillhörighet (dvs. minst 5 år under de senaste 10 åren).

Av den som blir arbetsoförmögen före han fyllt 31 år förutsätts att han har försäkringspremieperioder för hälften av den tid som förflutit från hans 21 års dag fram till tidpunkten då arbetsoförmågan började, dock minst sex premieperioder.

Sådan person som inte på medicinska grunder är förmögen till något sådant arbete som ger en tillräcklig utkomst, anses arbetsoförmögen. En månadsinkomst på 500 USD anses i dag vara tillräcklig utkomst.

Pension börjar betalas först då arbetsoförmågan fortgått fem månader.

Pensionsbeloppet

Grunderna för bestämning av pensionen är de samma som för ålderspension (se punkt 2.2). Vid bestämning av de beräknade åren och vid granskning av intjänandeåren beaktas åren från 22 års ålder till tidpunkten då arbetsoförmågan började. Vid bestämning av de beräknade åren kan fem år dras av om personen fyllt 47 år, för yngre personer minskar antalet år som kan dras av med åldern så att inga år kan dras av för personer under 27 år.

Till make och barn till arbetstagare som får invalidpension kan makepension och barnpension betalas på samma sätt som i samband med ålderspension (se punkt 2.2).

2.4 Familjepension

Rätt till pension

För att familjemedlemmarna skall ha rätt till familjepension bör förmånslåtaren oberoende av ålder ha en försäkringstid som är minst sex månader och högst fyrtio premieperioder. I specialfall kan man avvika från kraven på ålders- och premieperioder och betala förmånen, om förmånslåtaren varit försäkrad ett och ett halvt år under tre års tid före sin död.

Pension kan betalas:

- till änkling eller änka oberoende av ålder, om han eller hon försörjer förmånslåtarens barn som inte fyllt 16 år eller ett handikappat barn

- till änkling eller änka som fyllt 60 år

- till arbetsoförmögen efterlevande make och tidigare make som fyllt 50 år

- till tidigare make som fyllt 62 år som förmånslåtaren varit gift med minst 10 år

- till förmånslåtarens barn under 18 år, till barn under 19 år som går i skola och till barn oberoende av dess ålder om det blivit arbetsoförmöget före 22 års ålder

- till förälder som fyllt 62 år som är ekonomiskt beroende av förmånslåtaren.

Pensionsbeloppet

Familjepensionen för efterlevande make som fyllt 65 år är lika stor som grundbeloppet för förmånslåtarens pension (PIA). Till efterlevande make som fyllt 60 år betalas pensionen till ett minskat belopp.

Pensionen för efterlevande make som försörjer ett barn är 75% av grundbeloppet för förmånslåtarens pension. Pensionen upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap.

Barnpensionen är 75% av grundbeloppet för förmånslåtarens pension. Barnpension och efterlevandepension kan betalas samtidigt.

Pensionen som betalas till förmånslåtarens förälder är vanligen 82,5% av grundbeloppet för förmånslåtarens pension eller sammanlagt 150% till båda föräldrarna.

Förmåner som betalas efter samma förmånslåtare har ett lika stort totalbelopp som de familjepensionsförmåner som betalas i samband med ålderspension (se punkt 2.2).

Om förmånstagaren har rätt till egen pension enligt OASDI-systemet betalas endast den förmån som är större eller den egna pensionen och skillnaden. Också övriga inkomster kan minska pensionens storlek liksom vid ålderspension (se punkt 2.2).

Begravningsbidrag

Till förmånstagarens efterlevande make betalas ett begravningsbidrag på 255 USD som engångsersättning. Om ingen efterlevande make finns kan bidraget betalas till barn som är berättigat till familjepension.

2.5. Indexjusteringar

Löpande pensioner justeras årligen med konsumentprisindex.

2.6. Administration

För OASDI-systemets administration svarar social- och hälsovårdsministeriet (Department of Health and Human Services) och socialstyrelsen (Social Security Administration) som lyder under social- och hälsovårdsministeriet. Socialstyrelsen har lokala central-, regional- och kretsbyråer.

Finansministeriet uppbär försäkringspremierna, betalar pensionerna och har hand om systemets fonder.

3. Tilläggspensionssystemen

Enskilda arbetsgivare har egna pensionsarrangemang, detta är allmänt speciellt vid medelstora och stora arbetsgivare. Både förmånsbaserade (defined benefits) och avgiftsbaserade (defined contributions) arrangemang är vanliga. Det avgiftsbaserade systemet kompletterar ofta det skydd som det förmånsbaserade systemet ger.

I pensionsförmåner betalas ålderspension och efterlevandepension. Speciella barnpensioner är sällsynta. Invalidpensionen är ofta ordnad som en från pensionsförsäkringen fristående långvarig ersättning för inkomstbortfall.

En förutsättning för att man skall omfattas av pensionssystemet kan vara att arbetsförhållandet pågått ett år. För att pensionsrätten skall fortgå efter att arbetsförhållandet upphört förutsätts vanligen att arbetsförhållandet fortgått minst fem år.

Den normala ålderspensionsåldern är vanligen 65 år. Olika förtida pensionsarrangemang är vanliga.

I det förmånsbaserade systemet tillväxer pensionen vanligen med 1,5 - 2,5 % i året. Från pensionsbeloppet minskas vanligen den pension som betalas från det allmänna pensionssystemet. I de system som baserar sig på arbetsmarknadsavtal betalas ofta en jämn summa (tex. 20 USD/mån) per försäkringsår i pension. Denna samordnas inte med OASDI-pensionen.

Efterlevandepensionen är minst 50% av makens ålderspension.

I den avgiftsbaserade pensionsförsäkringen placeras försäkringspremierna och den pension som skall betalas bestäms enligt försäkringspremietiden, premiernas storlek och avkastningen som premierna gett. Pensionens storlek kan inte bestämmas i förväg.

Automatiska indexjusteringar av pensionerna är inte allmänna. Det är vanligare att arbetsgivaren höjer pensionerna enligt egen prövning.

Arbetsgivaren finansierar vanligen ensam de förmånsbaserade tilläggspensionssystemen. Om avgift uppbärs av arbetstagaren är den vanligen högst 5-6% av den pensionsgrundande lönen. I de avgiftsbaserade systemen är arbetsgivarens försäkringspremie ofta 10 % av förvärvsinkomsten, arbetstagarens andel är högst 6 % av lönen.